

ארץ ישראל זיכרון זהות ושייכות

רקע למורה על היחידה

היחידה עוסקת בבירור משמעות הקשר של היחיד והעם לארץ ישראל מתוך החיים כאן והדילמות שהם יוצרים. היא בוחנת שאלות דוגמת כיצד לשלב בין חיים בארץ, זיקה לאומית-יהודית מלאה, ומעורבות בתרבות העולמית; מהן המחויבויות והבחירות הנדרשות; מה המשמעות של להיות חלק מעם בארץ בעידן המודרני. התלמידים ייחשפו לדמויות, למקורות ולסיפורים ספרותיים והיסטוריים, שממחישים את הקשר לארץ ומציגים עמדות שונות ביחס לזהות משלבת, מחויבות אישית וזיקה קולקטיבית.

השאלה המניעה

האם הזיקה שלנו למקום נובעת מהקשר היסטורי, אמוני ומסורתי או מעצם מגורינו כאן בצד משפחה, חברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ושגשוגו?

מטרות היחידה

מטרות פדגוגיות:

- עידוד חשיבה ביקורתית על זהות יהודית-ישראלית
- חיבור בין טקסטים מקראיים, היסטוריים וספרותיים לבין שאלות זהות עכשוויות
- פיתוח יכולת ניתוח והבנה של דילמות חיים בארץ

מטרות תחומיות:

- מורשת והיסטוריה: חקר הקשר ההיסטורי והתרבותי בין העם לארץ
- ספרות: הבנת ייצוגים ספרותיים של אהבת הארץ וזיקה לזהות

מטרות בין-תחומיות:

- חיבור בין ידע היסטורי, תרבותי וזהותי לפעולה ערכית

מטרות ערכיות:

- טיפוח מחויבות אישית וקהילתית
- טיפוח כבוד לזיקה הייחודית לארץ ולשונות התרבותית

מטרות מיומנויות:

- קריאה פרשנית והבנת טקסטים
- ניתוח עמדות, זיהוי קולות שונים
- כתיבה רפלקטיבית ודיאלוגית
- ניסוח טיעונים והבעת עמדה מנומקת

מפת היחידה

השאלה המניעה

האם הזיקה שלנו למקום נובעת מהקשר היסטורי, אמוני ומסורתי או מעצם מגורינו כאן בצד משפחה, חברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ולשגשוגו?

ידע ומקורות

הזיקה לארץ ישראל נארגת מתוך שלושה חוטים שלובים: קשר היסטורי-אמוני המחבר בין העם למקומו לאורך הדורות, חיים יומיומיים כאן, לצד משפחה, חברים וקהילה, שהופכים את הארץ לבית ממשי, ושאיפה להיות חלק מתרבות עולמית מבלי לאבד את הייחוד. היחידה מזמינה לבחון דרך דמויות, מקורות ספרותיים וסיפורים היסטוריים מה פירוש להיות נאמן לעם ולארץ בעידן שבו הגבולות בין שייכות מקומית לאוניברסלית נדחפים כל הזמן.

מהו בית ומהו זיכרון?

שורשים וזיקה היסטורית

הבית הוא כאן ועכשיו

דיון בשאלה המניעה

שיא הדיון הדיאלקטי ביחידה. אנו משתמשים ב"פרשת אוגנדה" כמעבדה חיה לבחינת המתח בין שתי הנקודות המבט שלמדנו.

הדילמה הגדולה

נקודת מבט ב'

זהות יהודית-ישראלית נובעת מעצם מגורינו בארץ לצד משפחה וחברים והקהילות המרכיבות את עמ"י ואחריות לרווחתו ושגשוגו.

נקודת מבט א'

זהות יהודית-ישראלית מתגבשת מתוך חיים בארץ. הארץ היא בית ממשי, לא רק זיכרון.

סיכום והצגת תוצר אישי

סיכום התובנות מהיחידה

בנתיבי זהות – מסע בין עבר להווה

מהו בית ומהו זיכרון?

מטרות השיעור

מטרת השיעור היא "לנחות" לתוך הדילמה מתוך החוויה האישית של התלמידים, ולחבר אותה לשאלה המניעה של היחידה.

תוכן	מיומנות	ערכים
הבנת מושג ה"זיקה למקום" והעלאת השאלה המניעה (היסטוריה מול יום-יום).	קריאה פרשנית של שיר, ביטוי עצמי בכתיבה, פיתוח הקשבה ומיומנות דיאלוג.	חיבור רגשי למקום, הערכת הזיכרון האישי והקהילתי כחלק מהזהות.

מבנה השיעור

1 פתיחה (10 דקות)

דרכי הוראה	
סבב קצר או כתיבה אישית בדקה: תרגיל "עוגן": מהו הדבר שהופך מקום ל"בית" עבורי? (מקום, חפץ, ריח או מפגש עם אנשים)	
מיומנויות	מוקדי לימוד
ביטוי עצמי בכתיבה.	בירור המושג 'בית' וזיקתו ל'מקום' ולארץ.
תוצר לשלב זה	
השתתפות בשיח ו/או כתיבה אישית.	

2 גוף השיעור (25 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה ["ספריית תוכן ומקורות"](#)

• [כאן / עוזי חיטמן](#)

דרכי הוראה	
ניתוח השיר "כאן". דיון: האם הדובר בשיר אוהב את הארץ בגלל מה שקרה כאן בעבר (נקודת מבט א'), או בגלל מה שקורה כאן עכשיו עם האנשים שלו (נקודת מבט ב') ?	
מיומנויות	מוקדי לימוד
קריאה פרשנית של שיר - ושאלת שאלות.	פירוט הזיקה לארץ בין הזיכרון והעבר לבין הכאן והעכשיו.
תוצר לשלב זה	
דף עבודה / שיתוף במליאה שאלות מנחות לניתוח השיר: 1. אילו מילים בשיר מתחברות לעבר (זיכרון, היסטוריה) ואילו מילים מתחברות להווה (חברים, משפחה)? 2. האם לדעתכם הדובר היה מרגיש את אותו "בית" אם היה חי במקום אחר עם המשפחה שלו? 3. נסו לסמן את המילים שמתארות את "נקודת מבט א'" ואת המילים שמתארות את "נקודת מבט ב'" (כפי שהוצגו בתחילת היחידה).	

3 סיכום השיעור (10 דקות)

דרכי הוראה	
הקמת "לוח קיר" כיתתי עם מילות מפתח שעלו: "היסטוריה" מול "משפחה/חברים". כתיבה רפלקטיבית קצרה: "זיכרון ישראלי שלי."	
מיומנויות	מוקדי לימוד
ביטוי עצמי בכתיבה	סיכום השאלה המניעה
תוצר לשלב זה	
טקסט אישי או פתק על הלוח	

ספריית תוכן ומקורות

• [באן / עוזי חיטמן](#)